

Δευτέρα 13/11/2023

Σεντ Ομέρ (2023)

ΣΕΝΤ ΟΜΕΡ – SAINT OMER

Σκηνοθεσία: Αλίσ Ντιόπ

Σενάριο: Αλίσ Ντιόπ, Αμρίτα Ντέιβιντ, Μαρί Ντιάγε.

Ηθοποιοί: Καγιζέ Καγκάμε, Γκουσλαζί Μαλάντα, Βαλερί Ντρεβίλ.

Φωτογραφία: Κλερ Ματόν.

Μοντάζ: Αμρίτα Ντέιβιντ

Μουσική: Τιμπό Ντεμποέσεν

Χώρα: Γαλλία (Έγχρωμη)

Διάρκεια: 122'

Πρώτη προβολή: 7.00 μ.μ.

Δεύτερη προβολή: 9.30 μ.μ.

Διακρίσεις: 20 Βραβεία και 41 Υποψηφιότητες.

Palm Springs International Film Festival 2023

2 Βραβεία, FIPRESCI και καλύτερης ξενόγλωσσας ταινίας.

Black Reel Awards 2023, Βραβείο Εξαιρετικής διεθνούς ταινίας.

Toronto Film Critics Association Awards 2023, Βραβείο καλύτερης διεθνούς ταινίας.

African-American Film Critics Association (AAFCA) 2023, Βραβείο καλύτερης διεθνούς ταινίας.

International Cinephile Society Awards 2023, Βραβείο καλύτερης ηθοποιού.

César Awards, France 2023, Βραβείο καλύτερης πρώτης ταινίας.

IndieLisboa International Independent Film Festival, Βραβείο – Ειδική Μνεία στην Alice Diop.

Mediterranean Film Festival 2023, Βραβείο Σεναρίου.

The Guardian's Best Films 2023, Βραβείο καλύτερης ταινίας.

Venice Film Festival 2022, 3 Βραβεία, Αργυρός Λέων, Καλύτερο ντεμπούτο, και Βραβείο Edipo Re Award.

Chicago International Film Festival 2022, Βραβείο Silver Hugo στο Σενάριο.

Ghent International Film Festival 2022, Μέγα Βραβείο καλύτερης ταινίας.

Prix Jean Vigo, Βραβείο καλύτερης ταινίας.

Seville European Film Festival 2022, 2 Βραβεία, καλύτερης ταινίας και Σεναρίου.

National Board of Review, USA 2022, Βραβείο «Πέντε Κορυφαίες διεθνείς ταινίες».

Hainan International Film Festival 2022, Βραβείο Σκηνοθεσίας.

2η θέση στην ψηφοφορία των καλύτερων ταινιών 2022, Περιοδικό Sight and Sound.

Στο δικαστήριο της μικρής πόλης Σεντ Ομέρ μια νεαρή γυναίκα από τη Σενεγάλη δικάζεται για τον εσκεμμένο θάνατο του παιδιού της. Καθώς ξετυλίγεται η διαδικασία τίποτε δεν μοιάζει με αυτό που φαίνεται.

Η συγκλονιστική ταινία της Αλίσ Ντιόπ που κέρδισε τον Αργυρό Λέοντα - Μεγάλο Βραβείο της Επιτροπής στο Φεστιβάλ Βενετίας, το Βραβείο Καλύτερης Ταινίας στο φετινό Φεστιβάλ Γαλλόφωνου Κινηματογράφου και υπήρξε ανάμεσα στις 9 φιναλίστ για το Όσκαρ Καλύτερης Διεθνούς Ταινίας.

“Saint Omer is an unforgettable film. As dense as tense in its tonality the unspeakable is being voiced. the gravity of its story and its actress teaches us on an existential level what it means to be lost yet highly intelligent and aware whilst facing the theater of trial and ethics of so perceived justice.” (από τη βράβευση της ταινίας στο IndieLisboa International Independent Film Festival, Βραβείο – Ειδική Μνεία στην Alice Diop).

“A brave story about motherhood and xenophobia, told through a surprising yet very effective parallel narrative where what is said in one story might be

felt in the other.” (από τη βράβευση της ταινίας στο Chicago International Film Festival.)

Αργυρό Λιοντάρι στη Βενετία και πλήθος άλλων βραβείων για ένα λιτό, αυστηρό και μεθοδικά αφηγημένο δικαστικό δράμα, το οποίο περιγράφει διακριτικά, μα καίρια, μια πολυπολιτισμική πραγματικότητα γεμάτη άλυτες αντιφάσεις.

Μια συγγραφέας αρχίζει να αμφισβητεί τα «πιστεύω» της, καθώς παρακολουθεί τη δίκη μιας νεαρής αφρικανικής καταγωγής, η οποία κατηγορείται ως υπεύθυνη για το θάνατο της δεκαπέντε μηνών κόρης της.

Το 2016, μια δίκη στο Σεντ Ομέρ, στα βορειοανατολικά σύνορα της Γαλλίας με το Βέλγιο, απασχόλησε έντονα τον γαλλικό Τύπο. **Η 39χρονη, σενεγαλέζικης καταγωγής Φαμπιέν Καμπού κήθηκε στο εδώλιο κατηγορούμενη για τον προ τριετίας φόνο της μόλις δεκαπέντε μηνών κόρης της**, την οποία εγκατέλειψε στην παραλία. Φοιτήτρια αρχιτεκτονικής και κατόπιν φιλοσοφίας, άρχισε να έχει ψυχολογικά προβλήματα όταν, έπειτα από δύο εκτρώσεις, έμεινε ξανά έγκυος εκτός γάμου και κράτησε κρυφή ακόμα και από τη μητέρα της τη γέννηση του παιδιού. Υποφέροντας από παραισθήσεις, ήταν πεπεισμένη πως της έκαναν μάγια και έτσι δεν μπορούσε να αντισταθεί στην εσωτερική παρόρμησή της να το σκοτώσει. Ταξίδεψε ως το Μπερκ σιρ μερ, κοντά στο Σεντ Ομέρ, με σχέδιο να το πνίξει και το βράδυ το άφησε μόνο του στην παραλία, όπου βρέθηκε νεκρό την επόμενη ημέρα. Παρότι διαγνώστηκε με “παρanoiκές κρίσεις”, η Καμπού κρίθηκε τελικά ικανή να δικαστεί και καταδικάστηκε σε είκοσαετή φυλάκιση. **Ανάμεσα στους ακροατές της διαβόητης δίκης ήταν και η 37χρονη σκηνοθέτρια Αλίσ Ντιόπ**, σενεγαλέζικης επίσης καταγωγής, η οποία έπειτα από μια σειρά ντοκιμαντέρ πάνω σε περιθωριακές ομάδες της σύγχρονης γαλλικής κοινωνίας **αποφάσισε να διασκευάσει την ιστορία της Καμπού ως την πρώτη ταινία μυθοπλασίας της**. Μετονομάζει την κατηγορούμενη σε Λοράνς Κολί και στη δίκη της θέση, ως μάρτυρα της όλης διαδικασίας, τοποθετεί μια νεαρή συγγραφέα αφρικανικής καταγωγής, τη Ραμά, η οποία θέλει να εμπνευστεί από την ιστορία για μια μοντέρνα διασκευή του μύθου της Μήδειας. Είναι κι εκείνη λίγων εβδομάδων έγκυος και σκέφτεται αν πρέπει να κρατήσει μυστικό το γεγονός από την οικογένειά της. Η Ντιόπ αντιπαραβάλλει τη Λοράνς με την ηρωίδα του Ευριπίδη, θέτοντας τολμηρές ερωτήσεις πάνω στη σύγχρονη έννοια της μητρότητας, αλλά και των αδιάσειστων ταμπού (παιδοκτονία), τα οποία συνεχούν μια ολόκληρη κοινωνία. **Σκηνοθετεί με ντοκιμαντερίστικη ακρίβεια και μπρεσονική λιτότητα, τονίζοντας διαθέσεις και ρόλους με μια ευφυή σκηνογραφική και ενδυματολογική σημειολογία**. Ψύχραιμα και σταθερά, κρατά απόσταση από τα πάθη των ηρωίδων της, στοχεύοντας όχι να συγκινήσει, αλλά να προβληματίσει το θεατή. Αν και τα ερωτήματα που βασανίζουν τη Ραμά είναι σεναριακά “καθοδηγούμενα”, ο διδακτισμός μένει στη γωνία και η ψυχρή περιγραφή πολιτισμικών αντιλήψεων, πατριαρχικών συμπεριφορών, ψυχολογικών συμπλεγμάτων και ιστορικών δεδομένων (η αποικιοκρατία) ρίχνουν λοξή, μα διεσδυτική ματιά σε μια πολυδιάστατη αντιφατική πραγματικότητα. Στο κέντρο της στέκεται μια γυναίκα και μια μετανάστρια σε αναζήτηση ταυτότητας, με την Ντιόπ να επισημαίνει τα πολλαπλά αδιέξοδα της προσπάθειάς της και να κερδίζει με το αντισυμβατικό δικαστικό δράμα της το **Αργυρό Λιοντάρι στη Βενετία** και το Σεζάρ πρώτης ταινίας.

ΧΡΗΣΤΟΣ ΜΗΤΣΗΣ

Βαθιά ριζωμένη στη συλλογική συνείδηση ως το ειδεχθέστερο έγκλημα όλων, η παιδοκτονία σοκάρει και προκαλεί τον αποτροπιασμό γιατί διαταράσσει συθέμελα μία από τις πιο βασικές αρχές της παγωμένης κοινωνικής συνοχής, αυτή της άδολης γονεϊκής αγάπης. Δεν χρειάζεται να πιάμε, όμως, πιο μακριά από την επικαιρότητα της χώρας μας, για να διαπιστώσουμε ότι αυτό το έγκλημα δοκιμάζει επίσης κάθε φορά το κράτος δικαίου, τα δικαιώματα του (κάθε) κατηγορουμένου σε μια δίκαιη δίκη, την αποδοκιμασία που μπορεί να οδηγήσει στον μιντιακό κανιβαλισμό, την ικανότητα να ξεχωρίσουμε τον άνθρωπο πίσω από το τέρας. Στο εδώλιο του κατηγορουμένου, αλλά και γύρω από αυτό.

Στο «Σεντ Ομέρ» της πρωτοεμφανιζόμενης στη μυθοπλασία και βραβευμένης με το ντοκιμαντέρ «Nous» (Εμείς) στο τμήμα Encounters της Μπερλινάλε, Αλίσ Ντιόπ, η πραγματική ιστορία μια παιδοκτονίας στην επαρχιακή πόλη του τίτλου γίνεται η αιτία για να μετατρέψει η σενεγαλικής καταγωγής Γαλλίδα σκηνοθέτης την αίθουσα του δικαστηρίου σε ένα πεδίο μάχης, όπου συγκρούονται όλες οι ιδέες και οι προκαταλήψεις για το φύλο, τη φυλή, τη μόρφωση, τη μητρότητα και τις βασικές αξίες του δυτικού πολιτισμού με έναν απρόβλεπτα συναρπαστικό τρόπο.

... Η ίδια η Ντιόπ είχε παρακολουθήσει τη δίκη της Καμπού, όχι μόνο επειδή μοιράζεται την ίδια καταγωγή με την κατηγορούμενη, αλλά επειδή είναι και εκείνη μητέρα ενός παιδιού μεικλής καταγωγής. Γι' αυτό και όλη η ταινία εκτυλίσσεται σοφά από την οπτική γωνία του alter ego της, της Ραμά, μιας αφρικανικής καταγωγής καθηγήτριας πανεπιστημίου, που στους πρώτους μήνες της εγκυμοσύνης της αναζητά τι μπορεί να ενώνει και να χωρίζει τόσο βαθιά δύο γυναίκες με παρεμφερές πολιτισμικό background, αμφότερες ανώτερου μορφωτικού επιπέδου και καταγόμενες από φτωχές οικογένειες μεταναστών.

Με αφετηρία ένα απόσπασμα από το «Χιροσίμα, Αγάπη μου» και τον μοναδικό λυρικό λόγο της Ντιόπ για τη δημόσια διαπόμπευση των γυναικών που τις οδηγεί στη Θεία Χάρη και με κατάληξη την αναπόφευκτη Μήδεια, εδώ με την εμβληματική μορφή της Μαρίας Κάλλας στην ταινία του Πιερ Πάολο Παζολίνι, η Ραμά και κατ' επέκταση η Ντιόπ θέτουν **ερωτήματα για την ορατότητα των μαύρων γυναικών στη ζωή και στον κινηματογράφο, τη σύγκρουση της αφρικανικής κουλτούρας με τον ευρωπαϊκό τρόπο σκέψης, τη μητρότητα και την άρνησή της με τον πιο τραγικό τρόπο ως τυφλή εξέγερση στα πάντα**.

Το πιο σημαντικό, όμως, είναι ότι αφήνουν τον θεατή να ψάξει να βρει μόνος του τις απαντήσεις και κυρίως να συλλογιστεί πάνω στη σημασία που έχουν αυτές οι ιδέες οι ερωτήσεις, σε έναν κόσμο όπου όλα, ακόμα και η απονομή της (ως γνωστόν, τυφλής) δικαιοσύνης κρίνονται από το προνόμιο.

ΤΑΣΟΣ ΧΑΤΖΗΕΥΦΡΑΙΜΙΔΗΣ

ALICE DIOP

Γεννήθηκε το 1979 στη Aulnay-sous-Bois, Seine-Saint-Denis, Γαλλία. Είναι σκηνοθέτης και σεναριογράφος. Για τις ταινίες της έχει κερδίσει 22 Βραβεία και 30 Υποψηφιότητες.

Φιλμογραφία: Σεντ Ομέρ 2022, Η 24, 24h de la vie d'une femme TV Series 2021, Nous 2021, RER B Short 2017, Vers la tendresse Short 2016, La permanence 2016, La mort de Danton 2011, Dimanche investigation TV Series 2006.